

УДК 631.526.3:635.31

Кутovenко В. Б.^{1*}, Костенко Н. П.², Ермілов О. С.¹

¹Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна

²Український інститут експертизи сортів рослин, Україна

*e-mail: virakutovenko@gmail.com

ГОСПОДАРСЬКА ОЦІНКА ІНТРОДУКОВАНИХ ГІБРИДІВ СПАРЖІ (*Asparagus officinalis*) В УМОВАХ СТЕПУ УКРАЇНИ

Поряд з вирощуванням традиційних овочевих культур, технології яких вивчені та на високому рівні, останніми роками попитом стали користуватись малопоширені види, вирощувати які українські фермери тільки вчаться. Однією з таких культур є спаржа (спаржа лікарська, заячий холодок). Вона і зараз для нас залишається екзотичною, а от у країнах Західної Європи страви зі спаржі дуже популярні. Продуктовий орган – ніжні, соковиті пагони корисні й низькокалорійні. Зелені та відбілені пагони спаржі, крім високих дієтичних та лікувальних властивостей, є найбільш ранньою продукцією з відкритого ґрунту. Вони також можуть бути сировиною для овочепереробної промисловості, роблячи їх доступними цілий рік.

В Україні площі вирощування спаржі становлять приблизно 150-200 га. Попит на цей смачний ранньо-весняний овоч тільки починає набирати обертів. Споживачі з ентузіазмом відносяться до вирощених на місцевому рівні свіжих пагонів, які перевершують якість експортованих. Для збільшення об'ємів надходження зелених та відбілених пагонів є потреба в оптимізації технологічного процесу вирощування спаржі, впровадження заходів, які сприяють підвищенню продуктивності і якості врожаю. До Реєстру сортів рослин придатних до поширення в Україні на 2019 р занесено 3 гібриди спаржі іноземного походження, вітчизняних, на жаль, немає. Тому, господарська оцінка гібридів спаржі іноземного походження в умовах Степу України є актуальним питанням досліджень.

Дослідження проводились у 2018 році у ТОВ «Агроексперт Трейд» Херсонської області. Об'єктом досліджень були гібриди спаржі голландської селекції: 'Gijnlim F₁', 'Grolim F₁' і 'Backlim F₁'. Дослідження проводили за Методикою дослідної справи в овочівництві та баштанництві. Повторність досліду – триразова з рендомізацією. Облікова площа ділянки становила 30 м². Однорічні рослини висаджено у 2017 р. Схема розміщення рослин 210x30 см, густина стояння рослин становила 15,8 тис./га. Агротехнічні заходи закладання насаджень і догляду за рослинами проводили відповідно до вимог культури і поставлених завдань досліджень. Технологія вирощування безгребенева для отримання зелених пагонів.

Результатами досліджень встановлено, що відростання пагонів спаржі навесні суттєво залежить від температурних умов навколиш-

нього середовища і групи стиглості гібридів. За даними фенологічних спостережень, на другий рік вегетації, початок відростання відмічено одночасно у гібридів 'Gijnlim F₁' та 'Grolim F₁' – 14 квітня. У гібрида 'Backlim F₁' пагони відростали на сім діб пізніше – 21 квітня. Відповідно. збирання врожаю у гібридів 'Gijnlim F₁' та 'Grolim F₁' розпочали раніше – на 10 діб, ніж у гібрида 'Backlim F₁'. Таким чином, можна вважати, що гібриди 'Gijnlim F₁' та 'Grolim F₁' є ранньостиглими, а 'Backlim F₁' – пізньостиглим.

Тривалість збирання врожаю зелених пагонів залежно від гібрида була два-три тижні, щоб не виснажувати молоді рослини, які плодоносили перший рік. За період збирання температури були сприятливими і верхівки пагонів тривалий період зберігалися закритими й щільними. Під час збирання врожаю вимірювали довжину і товщину пагонів. Залежно від гібрида пагони були довжиною від 23 до 27 см і товщиною 1,5–2 см. Середня маса пагона становила 27–30 г.

По завершенню збирання врожаю рослини всіх гібридів відростали через одну-дві доби після останнього зрізування пагонів. Різниця в настанні фаз бутонізації, цвітіння і формування плодів була одна-чотири доби. Пожовтіння стебел раніше розпочалося у гібрида 'Backlim F₁' – у середині листопада, гібриди 'Gijnlim F₁' і 'Grolim F₁' в цю фазу вступили на початку грудня.

Морфологічні особливості гібридів визначали висоту рослин, кількість стебел та їхню товщину. За результатами біометричних спостережень не встановлено прямої залежності між кількістю, висотою і товщиною стебел. Ці ознаки більше залежать від сортових особливостей. На кінець вегетації найменшими у висоту були рослин гібриду Backlim F₁ – 186,8 см. Гібрид 'Grolim F₁' відмітився найбільшою висотою рослин – 194,5 см, гібрид 'Gijnlim F₁' був меншим на 1,7 см. За період вегетації рівень пагоноутворення сягав 22,3 шт/рослину в гібриду 'Gijnlim F₁', 20,8 шт у гібриду 'Grolim F₁' та 17,3 шт/рослину. Потрібно відмітити, що більша частина пагонів на рослинах утворилася протягом травня і червня.